

ALINGSÅS
KOMMUN

Behovsutredning 2021-2023

Miljöskyddsnämndens regelstyrda verksamhet

Antagen vid MN 2020-10-20 §xx (E 2020-2194)

Innehållsförteckning

Krav på behovsutredning.....	2
Miljöskyddsnämndens ansvarsområden.....	3
Bidrag till övergripande mål.....	3
Organisation.....	3
Totalt behov personalresurser.....	4
Omvärldsanalys.....	5
Internt utvecklingsarbete.....	6
Verksamhetsområden.....	6
Avlopp.....	6
Värmepumpar.....	7
Dagvatten.....	7
Lantbruk.....	8
Miljöskydd.....	9
Kemikalier.....	10
Köldmedia.....	11
Cisterner.....	11
Oljeavskiljare.....	12
Förorenade områden (FO).....	12
Avfall.....	13
Hantering av massor.....	13
Vattenskyddsområden (VSO).....	14
Livsmedel.....	15
Hälsoskydd.....	16
Strandskydd.....	17
Fysisk planering.....	17
Alkohol.....	18
Tobak och e-cigarettor.....	19
Receptfria läkemedel.....	19
Naturvårdstillsyn.....	19

Krav på behovsutredning

Enligt den nationella miljötillsynsförordningen¹ ska det finnas en utredning av myndighetens hela ansvar kopplat till miljöbalken. Utredningen ska avse en treårsperiod och den ska ses över årligen eller efter behov.

Det är också ett krav att myndigheten har ett register över verksamheter som ska ha återkommande tillsyn. Register för miljöskyddsnämndens alla tillsynsobjekt uppdateras kontinuerligt i förvaltningens ärendehanteringssystem Ecos 2.

I livsmedelslagen framgår att myndigheten ska ha de resurser som krävs för att utföra kontrollerna. Den operativa kontrollmyndigheten ska beskriva det totala behovet av offentlig kontroll inom området. Kraven finns bland annat i EU:s kontrollförordning för livsmedel².

För områdena alkohol, tobak och receptfria läkemedel finns inget lagstadgat krav att göra en samlad utredning av resursbehoven. Det gäller även för den tillfälliga lag om smittskyddsåtgärder på serveringsställen som gäller under 2020 med anledning av coronapandemin. Lagen kommer troligen att förlängas och ingår därför i det här underlaget.

Behovsutredningen omfattar all regelstyrd verksamhet inom miljöskyddsnämndens ansvarsområde. Syftet är att ge en samlad bild av resursbehovet. Den redovisar inga avvägningar eller prioriteringar men inkluderar nationella rekommendationer för tillsynsfrekvens i de fall tillsyn inte sker varje år. Behovsutredningen skiljer sig från 2019 då den även inkluderade vissa naturvårdsfrågor, samordning av genomförandet av åtgärdsprogrammet enligt vattenförvaltningsförordningen, recipientkontroll och miljöstrategiska frågor. De ingår inte i det regelstyrda arbetet men ligger delvis kvar inom miljöskyddsförvaltningens ansvarsområde och relevanta delar kommer att inkluderas i tillsyns- och verksamhetsplanen. Chefer och administratörer är ej inräknade i resurserna i behovsutredningen.

¹ SFS 2011:13

² (EU) nr 2017/625

Miljöskyddsnämndens ansvarsområden

Miljöskyddsnämnden i Alingsås ansvarar för det regelstyrda tillsynsarbetet inom områdena miljöskydd, hälsoskydd och livsmedel. Miljöskyddsnämnden beslutar förutom behovsutredningen även tillsyns- och verksamhetsplanerna där prioriteringar och avväganden framgår.

Nämndens verksamhet styrs främst av följande lagstiftning:

- Miljöbalken
- Livsmedelslagen
- Plan- och bygglagen
- Tobakslagen
- Alkohollagen
- Lagen om försäljning av receptfria läkemedel
- Smittskyddslagen
- Strålskyddslagen
- Skogsvårdslagen
- EU-direktiv t ex ramdirektivet för vatten
- EU-förordningar t ex inom livsmedelsområdet
- Nationella förordningar

Regelverken består i huvudsak av nationella lagar och förordningar men inom vissa områden gäller dock EU-lagstiftning direkt exempelvis inom livsmedel. Till huvudregelverken finns en rad följdförfattningar t ex föreskrifter samt allmänna råd, riktlinjer och vägledningar som utfärdats av centrala myndigheter.

Bidrag till övergripande mål

Miljönämndens regelstyrda arbete syftar till att bidra till nedanstående övergripande mål. I bilagan sist i dokumentet finns målen och åtgärderna utskrivna i klartext.

Område	Agenda 2030	Sveriges miljömål	Åtgärdsprogram enligt vattenförvaltningsförordningen
Avlopp och dagvatten	mål 6, 13, 14	mål 3, 4, 7, 8, 9, 10	åtgärd 3, 4, 5, 6, 7, 8
Värmepumpar	mål 14	mål 1 och 8	åtgärd 1
Lantbruk	mål 2	mål 3, 4, 7, 8, 9, 10	åtgärd 1, 2
Miljöskydd	mål 7, 13, 14	mål 4, 5, 8, 9	åtgärd 1, 2, 5
Livsmedel	mål 2, 6	mål 9	
Hälsoskydd	mål 3, 6	mål 1, 2, 4, 6, 15	
Strandskydd	mål 15	mål 16	
Fysisk planering	mål 9, 11	mål 15	
Alkohol, tobak och receptfria läkemedel	mål 3		
Naturvårdstillsyn	mål 3, 15	mål 8, 11, 12, 16	

Organisation

Förvaltningen under miljöskyddsnämnden är organiserad i två avdelningar. Avdelningen för livsmedel och hälsa ansvarar för områdena livsmedel, hälsoskydd inklusive alkohol, tobak, receptfria läkemedel och strandskydd. Avdelningen är också samrådsinstans i kommunens arbete med fysisk planering inom området hälsoskydd. Avdelningen för miljö och vatten ansvarar för områdena avlopp, värmepumpar, dagvatten, lantbruk och miljöskydd. Miljöskydd omfattar miljöfarlig verksamhet som t ex förorenade områden, cisterner, köldmedia, avfall, kemikalier, oljeavskiljare, fordonstvättar och täkter. Avdelningen är också samrådsinstans i kommunens arbete med fysisk planering inom området miljöskydd. **Inom miljöskyddsförvaltningens ansvar ligger också naturvårdstillsyn som främst utförs av kommunekologen.**

Totalt behov personalresurser

I tabellerna nedan visas det totala behovet av årstjänster för den regelstyrda verksamheten. En årstjänst utgår från Sveriges kommuner och regioners (SKR) modell för beräkning av tillsynstid. Modellen innebär att en heltid ska leverera 1000 timmar effektiv tillsynstid per år. Beräkningen grundar sig på att en heltid omfattar cirka 1755 timmar per år. När semester och annan frånvaro samt kompetensutveckling, egen och gemensam planeringstid med mera som inte kopplas direkt till tillsynsarbete är borträknat så kvartstår i snitt 1000 timmar tillsynstid per heltidstjänst.

Tabell 1 Totalt beräknat behov för regelstyrt arbete per verksamhetsområde (antal timmar). Mer detaljerad beräkning och beskrivning av varje verksamhetsområde framgår under avsnittet "Verksamhetsområden".

Verksamhetsområde	Timmar 2021	Timmar 2022	Timmar 2023
Avlopp	6360	6360	6460
Värmepumpar	410	410	410
Dagvatten	350	350	350
Lantbruk	1130	1130	1130
Miljöskydd	8000	8040	8180
Livsmedel	4425	4375	4925
Hälsoskydd, strandskydd, samråd fysisk planering	3470	3320	3420
Alkohol, tobak, receptfria läkemedel	1340	1340	1340
Naturvårdstillsyn	60	120	120
SUMMA (timmar)	25 545	25 445	26 335

Tabell 2 Jämförelse nuvarande antal årstjänster och beräknat behov för 2021

Verksamhetsområde	Behov av årstjänster 2021	Nuvarande antal årstjänster	Differens
Avlopp, värmepumpar och dagvatten	7,12	6,6	-0,52
Miljöskydd och lantbruk	9,13	6,8	-2,33
Livsmedel	4,43	4,1	-0,33
Hälsoskydd, strandskydd, samråd fysisk planering, smittskyddsåtgärder covid19	3,47	3,2	-0,27
Alkohol, tobak, receptfria läkemedel	1,34	1,0	-0,34
Naturvårdstillsyn	0,06	0	-0,06
SUMMA (årstjänster)	25,6	21,7	-3,9

Som framgår av tabell 1 så ser vi inga dramatiska förändringar i behovet av personalresurser mellan 2021-2023. Ökningen 2023 beror till största del på den nya riskklassningsmodell som Livsmedelsverket håller på att ta fram för livsmedelskontroll. Vi beräknar i dagsläget att det kommer behövas ungefär en halvtidstjänst för att riskklassa om Alingsås 400 livsmedelsverksamheter under 2023. I tabell 2 framgår att det är en negativ differens på **-3,9** årstjänster mellan nuvarande antal och behovet för 2021. Differensen kommer till största del från miljöskydd och beror på ökade behov inom tillsyn av förorenade områden samt att vi vill avsätta 0,75% av en tjänst till timbaserad U-tillsyn och bidra mer aktivt i tidiga skeden i plan- och bygglovsprocesserna. Vi har också under de kommande åren stora infrastrukturprojekt i kommunen som kräver mycket tillsyn t.ex. ombyggnaden av E20 mellan Tollered och Ingared. **För naturvårdstillsyn har inga resurser avsatts under de senaste åren, därför har nuvarande antal tjänster satts till noll i tabellen.**

Omvärldsanalys

Alingsås kommun är i en expansiv fas. Det finns därför ett ökat behov att bidra med synpunkter utifrån ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv i ett tidigt skede i planarbetet. För de planerade byggnationerna kan områden som är viktiga ur naturvårdessynpunkt, för människors rekreation eller hantering av dagvatten att behöva tas i anspråk. Ibland ska byggnationerna placeras på förorenad mark som behöver saneras och då krävs insatser från miljöskyddsförvaltningens sida innan godkännande. Trafikverket driver flera stora infrastrukturprojekt i Alingsås där miljöskyddsförvaltningen är tillsynsmyndighet vilket kräver större arbetsinsatser. Det gäller framförallt ombyggnationen av E20 mellan Tolleröd och Ingared där masshantering, naturvärden och vattenverksamhet är några av de aktuella områdena att bevaka. Även bullerplanksprojektet i Alingsås centrum och slutförande av E20 mellan Bälinge och Vårgårda kräver insatser.

Alingsås kommun påverkas också av de stora infrastrukturprojekt som sker i Göteborg som exempelvis Västlänken. Projekten i Göteborg genererar stora mängder avfall vid schaktning. Schaktmassorna innehåller ofta föroreningar och behöver därför omhändertas antingen genom att lämnas på deponi eller att de omhändertas och återanvänds i andra byggprojekt vilket i grunden är mycket positivt. Eftersom det är mycket kostsamt att lämna förorenade massor på deponi finns risk att förorenade massor tas emot av olika verksamhetsutövare och olovligen läggs upp där de kan orsaka föroreningar i mark och vatten. Det finns stora förtjänster att göra i denna bransch och marknaden för detta är idag mycket svårkontrollerad. Det är ett mycket tidskrävande arbete att utöva tillsyn av dessa verksamheter eftersom spårbarheten av massorna ofta inte går att kontrollera. Miljöskyddsförvaltningen deltar i det nätverk mellan kommunerna i Stor-Göteborg som håller på att bildas för att hjälpas åt att utföra tillsyn av masshanteringen. Genom informationsinsatser och ökad tillsyn av masshanteringen i tidigt skede kan vi arbeta förebyggande. Då kan vi undvika att behöva lägga alltför mycket tid på att i efterhand utreda platser som blivit förorenade av massor.

Framtida utmaningar är även klimatförändringarna och de risker som tagits upp för Alingsås i MSB:s (Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap) översvämningskartering där Mjörn utpekats som ett område som har bland de högsta riskerna för översvämning.

Tillgång till dricksvatten både vad gäller kvantitet och kvalitet är en mycket aktuell fråga för landet i stort och att skydda dricksvatten och vattenskyddsområden har hög prioritet även i Alingsås kommun.

Åtgärdsprogram enligt vattenförvaltningsförordningen för år 2016-2021 (Alingsås ingår i Västerhavets vattendistrikt) innebär krav på berörda myndigheter att säkerställa att åtgärderna verkligen kommer till stånd så att miljökvalitetsnormerna kan följas. För miljöskyddsnämnden innebär detta arbete med tillsyn av enskilda avlopp, nya tillståndsansökningar för enskilda avlopp och fortsatt kontroll av dagvatten samt tillsyn av lantbruk och miljöfarlig verksamhet.

Tillsyn inom energi- och inomhusklimat har introducerats framförallt på objekt med fast årlig avgift. Arbetet fortsätter under den kommande perioden och är en del av vår normala tillsyn där vi använder material från energimyndigheten och deras tidigare projekt samt även deltar i ett nationellt/regionalt nätverk. I enlighet med den nya avfallsförordningen som trädde i kraft 1 augusti 2020 införs förändrade regler kring klassificering av farligt avfall och upprättande av digital avfallsförteckning som ska följas upp av tillsynsmyndigheten.

Den nya EU-förordningen för kontroll inom livsmedelsområdet som tillämpats från december 2019 innebär en fortsatt utveckling av tillsynsarbetet med ökat fokus att systematiskt kunna upptäcka och hantera eventuellt fusk. Livsmedelsverket organiserar därför projekt med fokus på olika områden. Projekten genomförs som en del av det ordinarie tillsynsarbetet.

Coronavirusets utbrott under 2020 förväntas enligt Naturvårdsverket att ge en påverkan på myndighetens arbete inom flera områden så som bedömning av krematorieverksamhet, lagringsytor för timmer, avfallshantering köldmedia, avloppsreningsverk, avfallslagstiftningen/transporter av avfall samt miljörapporter. Denna fråga kommer vi att hantera i enlighet med de riktlinjer som nationella myndigheter tar fram. Vi förväntar oss att coronapandemin kommer att fortsätta påverka livsmedelsverksamheterna i kommunen även under 2021. Troligen kommer det att bli förlängning av den tillfälliga smittskyddslag som gäller kommersiella verksamheter som serverar mat och annan förtäring.

Internt utvecklingsarbete

Miljöskyddsförvaltningen kommer att fortsätta arbetet som påbörjades 2020 med prioriterade utvecklingsinsatser. Några av dessa aktiviteter innefattas i tillsynstiden (de 1000 timmarna per heltidstjänst) men det mesta ligger på övrig tid. Syftet är att bli ännu mer effektiva i vårt arbete. Några av aktiviteterna planerar vi att driva i projektform. Arbetet ligger i linje med målen för utveckling av kommunens verksamheter.

- Digitalisering – fortsatt utveckling av e-tjänster, hemsida och digital ärendehantering
- Fortsatt utveckling och förbättring av arbetsprocesser, rutiner, mallar och klarspråk
- Skapa ökad samsyn för att säkerställa lika bedömningar mellan handläggare, team och kommuner i regionen
- Höja kvalitén ytterligare genom kompetensutveckling, samsyn, systematiskt kvalitetsarbete och juriststöd efter behov
- Utveckla prioriteringen i tillsynen så att den blir mer riskbaserad
Utveckla användningen av GIS-kartor så att t ex enskilda avlopp, värmepumpar, förorenad mark, servitut, bygglov, kulturvärden med mera kan ses av handläggare det vill säga ge möjlighet att arbeta med mer heltäckande information om ett geografiskt område
- Översyn av taxor för provning och tillsyn inom miljöbalkens område utifrån SKR:s nya vägledning. Eventuellt också översyn av alkoholtaxan för matserveringar för att göra den mer anpassad till volymerna av alkohol som säljs.

Verksamhetsområden

I detta avsnitt beskrivs varje verksamhetsområde. I tabellerna finns resursbehovet fördelat på de moment som ingår i det regelstyrda arbetet inom respektive område

Avlopp

I avloppsteamet arbetar inspektörerna med bland annat tillsyn på enskilda avloppsanläggningar, tillståndsansökningar, även handläggning av ansökningar om tillstånd för inrättande av andra toaletter än sådana som kräver tillstånd enligt miljöbalken, begäran om förlängt slamtömningsintervall, klagomålsärenden, yttranden till olika instanser, deltagande i olika regionala och lokala referensgrupper (som t.ex. kommunens vattensamordningsgrupp).

Handläggning av ansökningar och anmälningar gällande enskilda avloppsanläggningar med en högsta belastning av 25 pe (personequivaler) är den klart dominerande arbetsuppgiften tillsammans med tillsynen på avloppsanläggningar som 2019 till stor del utfördes i Färgens avrinningsområde. Under 2020 har fokus legat på tillsyn i södra delen av kommunen och uppföljning av bristfälliga avloppsanläggningar kring Anten och i Färgens vattenskyddsområde.

Under den kommande treårsperioden planerar miljöskyddsförvaltningen att göra tillsyn på de anläggningar i kommunen som ej fått ett första tillsynsbesök ännu. Det gäller framförallt fastigheter i södra delen av kommunen. Under 2023 beräknar vi att alla avloppsanläggningar i kommunen har fått tillsyn minst en gång. Miljöskyddsförvaltningen avser då att fortsätta med tillsyn i samma takt men då med en mer riskbaserad tillsyn. En prioritering görs då och de avloppsanläggningar med störst miljöpåverkan kommer att prioriteras.

Enligt Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) bör man ha ett tillsynsintervall på 10 år på samtliga avlopp, detta för att uppnå en åtgärdestakt på 5% vilket HaV anser att alla Sveriges kommuner ska uppnå. Därför planeras det för fortsatt tillsyn på enskilda avlopp även när alla avlopp kring Anten fått tillsynsbesök. Sammanlagt finns ca 4300 enskilda avlopp i kommunen. Därför bör den årliga tillsynstakten inte understiga 430 tillsynsbesök per år.

Uppskattat resursbehov för avloppstillsyn 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid per styck (snitt)	2021	2022	2023
Handläggning avloppsansökningar	300	8 tim	2400	2400	2400
Tillsyn avloppsanläggningar (< 25 pe)	430	4 tim	1720	1720	1720
Tillsyn större avloppsanläggningar (25 -200 pe, tillsyn vartannat år - totalt 12 st)	6	7 tim	40	40	40
Uppföljning avloppsanläggningar med brister vid tillsyn	300	4 tim	1200	1200	1200
Handläggning förelägganden	100	3 tim	300	300	300
Handläggning klagomål	20	10 tim	200	200	200
Kontrollrelaterat administrativt arbete (t ex överklaganden, riskklassning, registervård, allmänna frågor, planering av tillsyn)			300	300	400
Samverkan internt och externt för samsyn, kontrollstöd, nätverk, referensgrupper			200	200	200
SUMMA (timmar)			6360	6360	6460

Värmepumpar

Vad gäller värmepumpar handlägger vi inkomna ansökningar/anmälningar samt även klagomål som kan leda till oplanerad tillsyn. Miljörisker kan t.ex. vara utsläpp av borrhax från borrhåll eller spridning av föroreningar till grundvatten. Dessa risker styrs upp i anmälan och i beslut.

Uppskattat resursbehov för värmepumpstillsyn 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid per styck (snitt)	2021	2022	2023
Handläggning ansökan/anmälan värmepumpar	80	4 tim	320	320	320
Tillsyn och handläggning klagomål värmepumpar			60	60	60
Registervård			30	30	30
SUMMA (timmar)			410	410	410

Dagvatten

Anläggningar för rening av dagvatten är anmälningspliktiga eftersom dagvatten betraktas som avloppsvatten inom detaljplanlagt område. En anpassning till ett förändrat klimat ställer krav på öppna och hållbara dagvattenanläggningar. Ett projekt som sträcker sig över förvaltningsgränserna med målet att ta fram en dagvattenplan för Alingsås kommun har under 2020 tagit fram en dagvattenstrategi som beslutats av kommunfullmäktige. Under början av 2021 kommer projektet också att leverera vägledning/riktlinjer för dagvattenarbetet och en åtgärdsplan för dagvatten. Miljöskyddsförvaltningen deltar aktivt i projektet i både styrgrupp och projektgrupp (intern samverkan i tabellen). Dessa dokument kommer tillsammans att utgöra Alingsås uppdaterade dagvattenplan och vara ett värdefullt underlag för framtida arbete. Att varje kommun ska ha en aktuell dagvattenplan är också en åtgärd i åtgärdsprogrammet enligt vattenförvaltningsförordningen.

Uppskattat resursbehov för dagvattentillsyn 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid per styck (snitt)	2021	2022	2023
Anmälan och tillsyn av dagvattenanläggningar			150	150	150
Fysisk planering (planyttranden, bygglovsremisser, plangrupper), allmänna frågor, samverkan internt och externt			150	150	150
Registervård			50	50	50
SUMMA (timmar)			350	350	350

Lantbruk

I det beslutade åtgärdsprogrammet enligt vattenförvaltningsförordningen finns krav på att kommunerna ska bedriva tillsyn så att:

- a) utsläppen av kväve och fosfor från jordbruk och hästhållning minskas samt att
- b) tillförseln av växtskyddsmedel till vattenförekomster minskar

Ovanstående gäller där det finns risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan och innebär behov av ökad tillsyn på lantbruk. Enligt åtgärdsprogrammet ska tillsynen av gödsel och bekämpningsmedel inom samtliga vattenskyddsområden (VSO) vara genomförd senast under år 2021.

Alingsås register över lantbruk är eftersatt och behöver gås igenom och synkroniseras med Ecos. Nästan hela kommunen är numera nitratkänsligt område (sedan 2014, ej Hemsjö och Ödenäs församlingar) vilket ställer hårdare krav på verksamhetsutövarna bl.a. avseende lagring av gödsel i förhållande till antal djur och beräkning av kväve/fosfor kvoter. I kommunen finns numera endast ett fåtal större lantbruk medan antalet små verksamheter t.ex. hästgårdar verkar ha ökat.

Miljöskyddsförvaltningen planerar att under de kommande åren engagera sig i Miljösamverkans nätverk för lantbruksfrågor inom Göteborgsregionen för att utbyta erfarenheter med andra kommuner och ytterligare höja kvaliteten i arbetet.

Under hösten 2020 startade ett lantbruksprojekt på miljöskyddsförvaltningen som kommer att pågå till juni 2021. Projektet syftar till att skapa en effektiv lantbrukstillsyn med hög miljönytta med hjälp av tydlig systematik och metodik i arbetsprocessen. Ett av de centrala målen är att i tillräcklig grad genomföra lantbrukstillsyn enligt åtgärdsprogram enligt vattenförvaltningsförordningen.

Uppskattat resursbehov för lantbrukstillsyn 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid per styck (snitt)	2021	2022	2023
DE = djurenhet					
Tillsyn djurhållare med >2 - 10 DE (tillsyn vart 6:e år – totalt antal 300)	50	4 tim	200	200	200
Tillsyn djurhållare med >10 – 30 DE (tillsyn vart 5:e år – totalt antal 20)	4	5 tim	20	20	20
Tillsyn djurhållare med > 30 – 100 DE (tillsyn vart 3:e år – totalt antal 10)	3	6 tim	20	20	20
Tillsyn djurhållare med >100 – 400 DE (tillsyn varje år – totalt antal 1)	1	9 tim	10	10	10
Tillsyn växtodlare ≤ 10 ha (tillsyn vart 10:e år – totalt antal ca 750)	75	4 tim	300	300	300
Tillsyn växtodlare > 10 – 100 ha (tillsyn vart 7:e år – totalt antal ca 400)	58	4,5 tim	260	260	260
Tillsyn växtodlare > 100 ha (tillsyn vart 5:e år – totalt antal 20)	4	5 tim	20	20	20
Tillsyn animaliska biprodukter			30	30	30
Tillsyn av sprutförare	60	1 tim	60	60	60
Handläggning ansökan användning av bekämpningsmedel i vattenskyddsområde			10	10	10
Handläggning klagomål			50	50	50
Kontrollrelaterat administrativt arbete (t ex förelägganden, överklaganden, registervård, allmänna frågor, planering av tillsyn)			100	100	100
Samverkan internt och externt för samsyn, kontrollstöd, nätverk, referensgrupper			50	50	50
SUMMA (timmar)			1130	1130	1130

Tillsynen har i tabellen ovan periodiserats och behovet är att varje objekt får tillsyn utifrån storlek på verksamheten. Tillsynen är timbaserad för samtliga verksamheter inom lantbruk utom de som har mer än 30 djurenheter. Vad gäller djurhållning så inkluderas verksamheter som har över 2 djurenheter även om de inte omfattas av jordbruksverkets föreskrifter.

Miljöskydd

I tillsynen på miljöfarliga verksamheter ingår både stora och små verksamheter. De större verksamheterna är antingen tillståndspliktiga (B-verksamheter) eller anmälningspliktiga (C-verksamheter) och har regelbunden tillsyn och är belagda med årsavgift. Miljöskyddsförvaltningen har tillsynsansvaret för i stort sett alla tillståndspliktiga verksamheter i Alingsås kommun.

Exempel på miljöfarliga verksamheter som vi bedriver tillsyn på är industriverksamheter, grus- och bergtäkter, deponier, förbränningsanläggningar, avloppsreningsverk, fordonsservice, mekaniska verkstäder, drivmedelsstationer, skjutbanor, motorsportanläggningar, avfallshantering, deponier m.m. Även kommunala bolag och verksamheter finns med bland tillsynsobjekten.

De mindre verksamheterna (U-verksamheter) har vi börjat tillsyna mer regelbundet de senaste åren men vi når långt ifrån alla. Vissa U-verksamheter har blivit avgiftsklassade och har därmed fått en årlig avgift. Det innebär att dessa U-verksamheter i framtiden kommer att omfattas av regelbunden tillsyn. Fordonstvättar, återvinningsstationer och företag som använder organiska lösningsmedel är exempel på U-verksamheter som fått beslut om årlig avgift under 2019-20. Arbetet kommer att fortsätta så att ytterligare branscher får årlig avgift i framtiden. Tillsynen på mindre verksamheter är eftersatt och behöver fortsätta att prioriteras och periodiseras. I denna tillsyn ingår verksamheter som drivs i mindre skala och det kan röra sig om t.ex. fordonstvättar, fordonsverkstäder, mekaniska verkstäder, tankstationer, detaljhandel, cisterner, tandläkare, veterinärkliniker, sjukhus m.m. Vad gäller U-verksamheter kommer verksamheter i vattenskyddsområden

(VSO) att prioriteras högt under de kommande åren men även andra riskbaserade prioriteringar kan komma att göras.

Vi arbetar inom miljöskydd med tillsyn, anmälningar, ärenden och remisser som gäller bl.a. köldmedia, kemikalier, brandfarlig vara, cisterner, förorenade områden, avfall för anläggningsändamål, nedskräpningsklagomål, fysisk planering, rivnings- och bygglov, vattenskyddsområden, vattenverksamheter, miljöolyckor och energitillsyn.

Nolhaga avloppsreningsverk planerar en omfattande renovering och ombyggnation. Arbetet med ombyggnationen planeras att pågå under de kommande 10 åren med start under 2020. Ombyggnationen kan generera flera anmälningar, remisser och utredningar att granska som miljöskydd kommer behöva lägga tid på och som då kräver ökad tid utöver den ordinarie tillsynen.

Kemikalier

Miljöskyddsförvaltningen arbetar med kemikalier dels inom ramen för ordinarie tillsyn hos verksamheter i kommunen men även genom arbete med lagstiftning såsom CLP som står för "Classification, Labelling and Packaging" (klassificering, märkning och förpackning), REACH (förordning som innehåller regler om registrering av ämnen, förbud eller andra restriktioner för ämnen, krav på tillstånd för särskilt farliga ämnen samt regler om att informera kunder) och RoHS "Restriction of the use of certain Hazardous Substances in electrical and electronic equipment" (syftar till att minska riskerna för människors hälsa och för miljön genom att ersätta och begränsa farliga kemiska ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning) m.m.

Miljöskyddsförvaltningen handlägger varje år ett antal anmälningar och ansökningar om tillstånd för spridning av bekämpningsmedel. Detta område omfattas av omfattande lagstiftning i flera förordningar och föreskrifter vilket gör att vi även behöver lägga tid på lagbevakning inom området.

Projektförslag för Kemikalier 2021-2023:

- Det krävs arbete för att sätta upp och upprätthålla aktuella register över U-verksamheterna eftersom verksamheter ofta tillkommer och faller bort i denna kategori. Detta kommer att göras i samarbete med kommunens Uppströmsprojekt (där Miljöskyddsförvaltningen deltar aktivt i styrgrupp och projektgrupp) och som även i andra delar är ett viktigt projekt för arbetet med miljöfarlig verksamhet. Ett bra exempel är att Uppströmsprojektet har valt ut ett antal prioriterade ämnen som har speciell relevans för avloppsreningsverken i Alingsås och som därför ska prioriteras i tillsyns- och kommunikationsinsatser. Detta projekt pågår redan och avslutas under 2021.
- Under 2021 kommer Kemikalieinspektionen att genomföra ett nationellt samverkansprojekt om bekämpningsmedel i detaljhandeln som miljöskyddsgruppen planerar att delta i. Projektet kommer att fokusera på att kontrollera om produkterna är godkända, märkning, utbildningsbevis, distributörernas informationsplikt m.m. Vi kommer i och med detta projekt att få ökad kunskap inom området växtskyddsmedel och ta del av värdefullt arbetsmaterial som kommer till användning i framtida tillsyn.
- Det finns behov av att under de kommande åren ta fram rutiner för hur släckvatten ska hanteras inom tillsynen och därefter ska tillsyn genomföras. Släckvatten har en stor negativ miljöpåverkan eftersom det innehåller PFAS (högfluorerade ämnen) och när mer vägledning finns på plats framöver är detta något som behöver prioriteras i tillsynsarbetet. PFAS kan bl.a. leda till allvarliga föroreningar av dricksvatten.
- Naturvårdsverket har under 2019 uppdaterat vägledning för konstgräsplaner vad gäller bl.a. gummigranulat. Detta öppnar upp för tillsyn där krav kan ställas på verksamhetsutövaren att ta fram, redovisa och uppdatera åtgärdsplaner för att minska svinnet av mikroplaster och andra föroreningar på kommunens konstgräsplaner. Miljöskyddsförvaltningen kan starta upp ett projekt för tillsyn av konstgräsplaner och då undersöka hur verksamheter arbetar för att minimera spridning av gummigranulat som en del av deras egenkontroll. Projekt gällande detta har genomförts i flera andra

kommuner med stöd från bl.a. Naturvårdsverket och konceptet kan kopieras och användas i Alingsås kommun om detta arbete prioriteras.

- Under 2021 kommer Läkemedelsverket att starta upp en kampanj för tillsyn av hudkrämer. Miljöskyddsförvaltningar runt om i landet får möjlighet att delta i denna tillsynskampanj. En formell inbjudan kommer att skickas till kommunerna i december 2020. En av anledningarna till att denna tillsynskampanj genomförs är att Läkemedelsverket under år 2020 och föregående år sett en ökning på marknaden av blekande hudkrämer med förbjudet innehåll av till exempel kvicksilver och hydrokinon. Aktiv tid för tillsyn i kampanjen väntas bli oktober – november 2021.
- Tillsyn kan komma att behöva göras i relation till RoHS-direktivet (Restriction of the use of certain Hazardous Substances in electrical and electronic equipment) som syftar till att minska riskerna för människors hälsa och för miljön genom att ersätta och begränsa farliga kemiska ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Direktivet ska även förbättra möjligheten till lönsam och hållbar materialåtervinning från avfall från elektrisk och elektronisk utrustning.

Köldmedia

Hantering av utrustning innehållande köldmedia är en viktig del av vår tillsyn. Köldmedia har en stor klimatpåverkan och vikten av att främja en god hantering är stor. För att minimera påverkan på klimatet ska vi genom vår prövning och information i samband med tillsynen också verka för att köldmedia med så låg Global Warming Potential (GWP) som möjligt används. Även mycket små utsläpp från trasiga aggregat har en stor klimatpåverkan.

Under 2020 skickades drygt 100 årsrapporter in till miljöskyddsförvaltningen men det finns troligtvis ett stort mörkertal. Vi behöver därför prioritera att se till att få in rapporter även för dessa för oss okända aggregat i kommunen. En bra strategi för att vårt register över köldmedia ska bli mer komplett behöver tas fram och tid behöver läggas på detta arbete. I övergången från Miljöreda till Ecos har inte alla köldmedia-anläggningar konverterats korrekt vilket kräver extra arbete för att få ordning på. När registret blivit mer komplett innebär det troligen att vi får fler anläggningar med årlig avgift att göra tillsyn på under kommande år.

Lagstiftningen gällande köldmedia har stärkts under de senaste åren och många överträdelse har en tydlig koppling till miljöstraffsavgifter. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att stötta och informera operatörer för köldmedieanläggningar i deras arbete med att minska miljöpåverkan p.g.a. läckage. Det finns också behov av att påbörja tillsyn av de kyltjänstföretag som utför installationsarbeten/service av köldmedieaggregat. Vissa av dessa företag arbetar dessutom i sådan omfattning att de enligt miljöbalken ska vara anmälningspliktiga. När det gäller fordonsverkstäder som hanterar köldmedia hanteras detta i tillsynen av de specifika verksamheterna.

Coronaviruset kan innebära påverkan på tillsynen av bl.a. köldmedia 2021. Naturvårdsverket pekar på risken att läckagekontroller och dylikt inte kan utföras p.g.a. att verksamheter har besöksrestriktioner eller då kyltekniker är sjuka alternativt omfattas av reserestriktioner. Det finns också risk att kyltekniker inte kan förnya sina certifikat på grund av inställda provtillfällen eller reserestriktioner. Dessa tänkbara scenarion kommer att innebära merarbete för myndigheten gällande handläggningar, bedömningar o.s.v. under 2021.

Cisterner

Under de senaste två åren har vi bedrivit tillsyn av cisterner hos företag och privatpersoner. Cisterner för bensin, diesel, spillolja och eldningsolja ska besiktigas regelbundet för att säkerställa att de är täta. I tillsynsprojektet har vi begärt in det senaste besiktningsprotokollet för de cisterner vi haft i vårt register. Vår tillsyn visade att många tagit sina cisterner ur bruk och för de cisterner som fortfarande används har vi kontrollerat att de uppfyller ställda krav.

En plan för hur vi ska fortsätta med mer regelbunden tillsyn av cisterner kommer att tas fram. Vi vet att vi inte har kännedom om samtliga cisterner som används i kommunen. Fokus på cistertillsynen bör dock ligga på de cisterner som finns i vattenskyddsområden d.v.s. tillsynen ska vara riskbaserad. Inom primära skyddszoner i vattenskyddsområden behövs oftast tillstånd för hantering av brandfarlig vara och dessa

cisterner planerar vi att inventera och följa upp. Tillsynen av cisterner är viktig för att minska riskerna för påverkan på miljön och människors hälsa t.ex. kan omfattande skyfall leda till att mark eroderas och att cisterner som ligger nedgrävda går sönder vilket resulterar i att olja eller diesel läcker ut. Det kan ta mycket tid och resurser att hitta källan till föroreningen och konsekvenserna för miljön av utsläpp kan bli stora. Risk finns också för att dricksvatten förorenas.

Senast den 1 juli 2022 ska rörledningar under mark vara korrosionsskyddade enligt lagstiftning från MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Detta innebär att många drivmedelsstationer behöver byta ut sina rör och anmäla detta till oss. Marken vid drivmedelsstationer är ofta förorenad och därmed finns krav på anmälan för dessa arbeten.

Oljeavskiljare

En oljeavskiljare är en reningsanläggning som används för att förhindra läckage av olja till spillvatten- eller dagvattennätet. Fordonstvättar, verkstäder, drivmedelsstationer och större parkeringar är exempel på anläggningar som behöver installera oljeavskiljare. Installation av oljeavskiljare ska anmälas till miljöskyddsförvaltningen. Vi hittar också en del redan installerade oljeavskiljare som vi inte tidigare haft kännedom om när vi är ute på tillsynsbesök hos verksamheter.

Oljeavskiljare som inte sköts om, töms och besiktigas regelbundet leder till att olja och metallhaltigt slam släpps ut till dagvatten och spillvattennät. Därför finns det behov av att utföra mer regelbunden tillsyn av verksamheternas skötsel av dem. Oljeavskiljare ingår i ordinarie tillsyn av verksamheter med regelbunden tillsyn. Det finns dock många oljeavskiljare i kommunen som används av mindre verksamheter som inte har fått tillsyn på lång tid. Vi behöver följa upp hur dessa oljeavskiljare sköts och om de har besiktigats som de ska.

Idag finns inget uppdaterat register över oljeavskiljare i Alingsås kommun vilket är en brist och något som bör upprättas i framtiden. För oljeavskiljare liksom för andra arbetsområden behöver en riskbaserad prioritering göras av tillsynsinsatserna.

Förorenade områden (FO)

Verksamheten består av tillsyn av förorenade områden enligt miljöbalken. Arbetsuppgifter inom detta område är t.ex. handläggning av anmälningar om efterbehandling och underrättelser om påträffad förorening i mark eller byggnad, granskning av förslag till miljötekniska markundersökningar samt granskning av utförda undersökningar, miljörättsliga ansvarsutredningar, tillsyn av efterbehandlingsåtgärder, inventering och riskklassning enligt MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden), tillsyn av misstänkt förorenade områden, föreläggande om utredningar respektive åtgärder samt sammanställningar och redovisningar till länsstyrelsen.

Enligt miljömålet Giffri miljö ska alla förorenade objekt vara åtgärdade till år 2050. I Alingsås kommun har vi idag 17 förorenade områden som har riskklass 1 och 2. Men vi har också 62 objekt i branschklass 1 och 2 som inte är riskklassade ännu. Det innebär att antalet riskklassade objekt kan komma att öka. Miljöskyddsförvaltningen har satt upp ett mål att alla objekt i riskklass 1 och 2 ska vara identifierade till 2023 för att det ska vara möjligt att uppfylla det nationella målet att dessa ska vara åtgärdade till 2050.

Miljöskyddsförvaltningen har hittills inte haft resurser för att kunna arbeta strategiskt, riskbaserat och med egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden. Även om mycket arbete har gjorts så finns det väldigt mycket kvar att göra. Orsaken till att vi inte har haft en strategi är att den händelsestyrda tillsynen har tagit alla tillgängliga resurser i anspråk. En strategi för tillsynen av förorenade områden behöver därför tas fram och både nationella myndigheter och länsstyrelsen ligger på om att kommunerna nu måste ta fram handlingsplaner för arbetet. Det viktigaste motivet till ett mer strategiskt arbete med förorenade områden är att förbättra förutsättningarna för att skifta fokus från det händelsestyrda till det planerade och därmed kunna agera i en viss riktning och mera riskbaserat istället för att endast reagera på händelser och externa krav. Detta är avgörande för att medvetet kunna arbeta för ett uppfyllande av miljömålet en Giffri miljö till år 2050.

Strategin kommer att leda till att vi får en bättre bild av hur vi ska prioritera tillsynen de kommande 10 åren och bättre kunna välja ut de objekt som bör hanteras i första hand. Arbetet med att utreda förorenade områden är mycket tidskrävande eftersom miljörättsliga ansvarsutredningar och miljötekniska utredningar ofta är omfattande och komplexa både tekniskt och juridiskt.

I kommunen finns även 7 nedlagda deponier som har utretts i olika grad och behöver åtgärdas. Ibland är huvudproblemet förorenad mark men det kan även vara t.ex. rasrisk som är den primära miljörisken. Miljöskyddsförvaltningen har i nuläget prioriterat tre av dessa deponier för att gå vidare med tillsyn och krav på åtgärder.

Förorenade områden är en viktig faktor vid fysisk planering och miljöskyddsgruppen behöver bidra aktivt i kommunens arbete i tidiga skeden, relevanta planer, bygglov, rivningslov m.m.

Avfall

Eftersom avfall uppkommer i de flesta verksamheter ingår avfallstillsyn som en naturlig del i den tillsyn av företag som miljöskyddsgruppen bedriver. Vi har dessutom i kommunen några större avfallsföretag (B- och C-objekt) som får årliga tillsynsbesök.

Merparten av tiden av arbetet med avfall utgörs dock av övriga nedskräpningsklagomål. Vi har under 2020 sett över våra interna rutiner och mallar för att kunna effektivisera handläggningen av dessa klagomål som tar mycket tid. En e-tjänst för nedskräpningsklagomål håller också på att lanseras.

Under 2019-2020 har flera förändringar skett i avfallsagstiftningen. Ytterligare förändringar kommer i början av 2021. Bland annat införs nu ett nytt rapporteringssystem för farligt avfall och nya regler gällande insamling av förpackningar och returpapper från verksamheter. Detta innebär att tillsynstiden inom avfallsområdet utökas jämfört med tidigare år.

Hantering av massor

Alingsås kommun expanderar och vid byggnation används en stor mängd schaktmassor. Schaktmassor som används på annan plats än där de uppstår kan utgöra avfall. Det är positivt att schaktmassor återanvänds men viktigt att användningen sker på ett sätt som inte skadar miljön. För att få återanvända schaktmassor kan en anmälan om användning av avfall för anläggningsändamål behöva göras till miljöskyddsnämnden. Ett tiotal anmälningar har inkommit men utifrån inkomna klagomål till miljöskyddsförvaltningen om dumpade massor bedömer vi att det finns behov av ytterligare information till verksamhetsutövare och privatpersoner om vad som gäller för hantering och mottagande av schaktmassor. Informationstext och blankett på hemsidan har utvecklats och en informationsbroschyr har tagits fram för att underlätta för sökanden. Trots detta krävs ofta komplettering för att ärendet ska kunna handläggas, främst gällande vilken risk massorna bedöms utgöra på den plats där de planeras läggas.

Under 2020 kommer en plan gällande schaktmassor att tas fram för att förebygga dumpning av massor och felhantering. Detta görs framförallt genom information och tillsyn på plats. Genom att lägga tid på förebyggande arbete kan vi förhoppningsvis förhindra att områden blir förorenade p.g.a. felaktigt hanterade schaktmassor. Arbetet planeras pågå under 2020-2022.

Det finns ett ökat tryck inom regionen att mot betalning ta emot förorenade massor från stora byggprojekt såsom Västlänken vilket också leder till behov av ökad tillsyn. Tillsynen av verksamheter med massor är ofta svår och omfattande eftersom den kräver efterforskning och spårning av var massorna kommer ifrån.

Tillsynen av det stora E20-projektet mellan Tollered-Ingared är redan idag tidskrävande och resursbehovet kommer att öka fram till och med år 2022 då arbetet ska vara klart. Trafikverket håller i projektet och här hanteras stora mängder massor. Området ligger i nära anslutning till Sävelången men även till andra vattendrag. E20-projektet har även påverkan på naturvärden och innebär ökad arbetsbelastning för miljöskyddsförvaltningen i form av att svara på länsstyrelsens alla remisser om vattenverksamhet inom området.

Vattenskyddsområden (VSO)

Tillsynen av verksamheter inom vattenskyddsområden bör prioriteras högt för att bedömning ska kunna göras om verksamheten utgör en risk för dricksvattenförsörjningen och miljön samt säkerställa att vattenskyddsföreskrifterna efterlevs. Vi behöver arbeta för att få en helhetsbild över de verksamheter som är aktiva inom de olika vattenskyddsområdena i kommunen för att ha möjlighet att också ta hänsyn till eventuella kumulativa miljöeffekter i dessa bedömningar. Att fokusera U-tillsynen till verksamheter inom vattenskyddsområden är en viktig del i detta arbete.

Uppskattat resursbehov för miljöskyddstillsyn 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid/per styck (snitt)	2021	2022	2023
B-objekt MFV (årlig avgift)	15	Varierar stort	500	500	500
C-objekt MFV (årlig avgift)	90	Varierar stort	1200	1200	1200
Timdebiterade B- och C-objekt			300	300	300
Anmälan C-objekt (t.ex. tillfällig verksamhet som krossning)	15-25	Varierar stort	500	500	500
U-objekt timavgift (komplett register saknas, finns troligen flera tusen, 160 i Ecos, prioritering får göras)			750	750	750
U-objekt årlig avgift	ca 35 – 75		100	140	180
Nedlagda deponier	7		250	250	250
Händelsestyrda ärenden förorenad mark	20	Varierar stort	350	350	350
Fysisk planering t.ex. hantering av FO i plan- och bygglovsskeden inklusive remisser			250	250	250
Klagomål, framförallt nedskräpning			500	500	500
Komposter			20	20	20
Rivningsärenden inklusive remisser			100	100	100
Köldmedia: Årsrapporter, anmälan samt tillsyn av kylentreprenörer	110 årsrapporter	2 tim	300	300	300
Cisterner (> 230 totalt): Skrotning och besiktning och även inventering och tillsyn av cisterner i vattenskyddsområden	Varierar år från år		100	100	200
Oljeavskiljare	Uppdaterat register finns ej		250	250	250
Inkomna anmälningar för spridning av bekämpningsmedel	ca 10	3 tim	30	30	30
Projekt inom kemikalier 6 st förslag finns med varierande resursbehov	6	250 tim	1500	1500	1500
Vattenverksamheter, remisser			100	100	100
Kontrollrelaterat administrativt arbete (t.ex. inrapportering till myndigheter, förelägganden, MSA (miljösanktionsavgift), överklaganden, riskklassning, registervård, allmänna frågor, kommunikation, rådgivning, planering av tillsyn)			700	700	700
Samverkan internt och externt för samsyn, kontrollstöd, nätverk, referensgrupper			200	200	200
SUMMA (timmar)			8000	8040	8180

Livsmedel

Syftet med livsmedelstillsynen är att skydda människors hälsa, att värna konsumenternas intressen genom att de ska kunna göra medvetna val av livsmedel utifrån tillgänglig information om livsmedlen samt att den inre marknaden ska fungera effektivt genom konkurrens utifrån gemensamma villkor.

Tillsynsarbetet består till stor del av besök på plats för att kontrollera verksamheternas lokaler och hantering av livsmedel. Det innebär till exempel hygien i lokalerna, förvaring av livsmedel, varmhållning och nedkylning av lagad mat. Tillsynen består också av administrativa kontroller och revisioner genom granskning av t ex egenkontroller, spårbarhetunderlag, innehållsförteckningar med mera.

Till arbetsuppgifterna hör också att registrera nya verksamheter samt att göra risk- och erfarenhetsklassning av verksamheterna som sedan ligger till grund för tilldelad kontrolltid och beräkning av årsavgift. I arbetet gör inspektörerna utredningar av klagomål och misstänka matförgiftningar samt hanterar nationella matlarm som kommer via systemet RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed). De deltar i och genomför prioriterade projekt i Livsmedelsverkets nationella kontrollplan (NKP), rapporterar kontrollresultat till Livsmedelsverket och uppdaterar kontrollplan, beredskapsplan samt provtagningsplan för livsmedel och dricksvatten. För att medverka till en likartad tillsyn i hela landet deltar inspektörerna i arbetsgrupper samt genomför intern kalibrering och samsynsbedömningar i svårare ärenden.

Uppskattat resursbehov för livsmedelstillsyn 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid per styck (snitt)	2021	2022	2023
Planerad tillsyn livsmedelsverksamheter	400	4 tim	1600	1600	1600
Uppföljande kontroll vid brister i planerad tillsyn	45	3 tim	135	135	135
Tillsyn tillfälliga tillställningar (t ex festivaler)	3	20 tim	60	60	60
Klagomål och misstänkta matförgiftningar	35	4 tim	140	140	140
Nationella matlarm (RASFF)	20	5 tim	100	100	100
Projekt prioriterade i nationella kontrollplanen	2-4	25-50 tim	140	140	140
Registrering av nya verksamheter	50	2 tim	100	100	100
Kontrollrelaterat administrativt arbete (t ex förelägganden, riskklassning, inventeringar, överklaganden, ändringar i verksamheter och rapportering till Livsmedelsverket)			950	900	850
Ny riskklassning av alla verksamheter	400	1,5 tim	-	-	600
Samverkan internt och externt för att uppnå samsyn och rättssäkerhet			950	950	950
Kontrollplan, beredskapsplan, kompetensutvecklingsplan, provtagningsplan, svar på remisser	ca 6	5-15 tim	100	100	100
Informationskampanjer	2-5	30-75 tim	150	150	150
SUMMA (timmar)			4425	4375	4925

Livsmedelsverket började 2017 att arbeta med en ny riskklassningsmodell. Den modell som används är inte längre ändamålsenlig främst för att verksamheterna är mer blandade än tidigare. Under 2019 fick Livsmedelsverket starta om arbetet på grund av nya EU-bestämmelser. De beräknar därför att det nya regelverket för riskklassning blir klart först under 2021. Under 2022 kommer det att krävas en ombyggnad av vissa centrala datasystem. Enligt planen kommer därför kommunerna att riskklassa om alla verksamheter under 2023. Det finns också ett fortsatt behov av översyn och anpassning av rutiner och arbetssätt för att fullt ut anpassa arbetet till kraven i EU:s nya kontrollförordning.

Hälsoskydd

Hälsoskydd kan delas in i fyra områden; hygienverksamheter, bostäder, offentliga lokaler och offentliga miljöer. Bostäder, offentliga lokaler och offentliga miljöer omfattar ett mycket stort antal objekt. Typen av tillsyn anpassas därför utifrån förutsättningar, risker och behov.

Hygienverksamheter

I kommunen finns det drygt trettio anmälningspliktiga hygienverksamheter t ex tatuerare, akupunktörer, fotvårdare och solarier samt inomhusbad. Hur många det är av varje varierar mellan åren då flera av branscherna har en relativt stor omsättning av utövare. Verksamheterna besöks varje år. Det finns också cirka 150 icke anmälningspliktiga verksamheter t ex frisörer, massörer och nagelvårdare. Dessa verksamheter tillsynas cirka vart femte år vilket betyder att ungefär trettio verksamheter besöks årligen.

Bostäder

I kommunen finns det idag cirka 11 000 småhus med en till två bostäder och cirka 900 flerbostadshus med tre eller flera bostäder. Flerbostadshusen är fördelade på 50-60 olika fastighetsägare. Tillsynen omfattar huvudsakligen kontroll av fukt, mögel, skadegörare och buller. Sedan 2017 har ett informations- och tillsynsarbete riktat till fastighetsägare av flerbostadshus pågått för att förebygga uppkomst av problem. Vi bedömer att arbetet på sikt kommer att resultera i färre klagomålsärenden. Klagomål i bostäder utgör en relativt stor andel av tillsynsarbetet.

Enligt den nationella planen för radon är det långsiktiga målet att radonhalten i alla bostäder ska vara lägre än 200 Becquerel/m³. Hittills har cirka 85 procent av flerbostadshusen uppnått den rekommenderade nivån. Cirka 50 flerbostadshus följs upp per år. Lagen omfattar alla bostäder men tillsynen av enbostadshus görs i en lägre omfattning vilket innebär t ex informationskampanjer.

Offentliga lokaler

Det finns cirka 100 offentliga lokaler i kommunen, främst skolor, förskolor, äldreboenden, migrations- och gruppboenden som miljöskyddsförvaltningen årligen tillsynar utifrån ett hälsoskyddsperspektiv. Tillsynen sker dels utifrån projekt där man fokuserar på ett visst område t ex kemikalier i lokalerna, material som används i verksamheten men även egenkontroller och dels som allmän tillsyn av t ex mögel, fukt, skadegörare och buller som kan vara en hälsorisk för de som vistas i lokalen. Till den här gruppen hör också butiker, trafikskolor, biografer, teatrar, föreningslokaler, hotell och motionsanläggningar. Eftersom det är lokaler där människor som regel vistas kortare tid har de en lägre tillsyn.

Offentliga miljöer

Offentliga miljöer är områden utomhus dit allmänheten har tillträde. Många miljöer är offentliga men de huvudsakliga tillsynsinsatserna läggs i dagsläget på övervakning av luftföroreningar, strandbad och rök fria offentliga miljöer.

På fem utvalda platser inom Alingsås stad sker övervakning av luftföroreningar genom kontinuerlig provtagning. Kontroller av luftföroreningar görs i samverkan med Göteborgs Luftvårdsförbund och föreningen Luft i Väst. Provtagningen sköts av miljöskyddsförvaltningen, som också sammanställer och rapporterar resultaten. Riskanalys och projektplanering gör Luft i Väst och Göteborgs Luftvårdsförbund. Information om luftföroreningar är viktigt underlag i planarbetet.

Det finns åtta strandbad som kommunen tillsynar. Fem är klassade som så kallade EU-bad, vilket innebär att kommunen enligt lag ansvarar för tillsynen. Gränsen för att vara ett EU-bad är i snitt 200 badande. Kultur- och utbildningsförvaltningen genomför provtagning av badvattnet och miljöskyddsförvaltningen fattar beslut om eventuella åtgärder. I tillsynen ingår även nedskräpning och kontroll av eventuell algblooming. Tillsynen på strandbaden sker i huvudsak under juni-augusti.

Tillsynen av offentliga miljöer som ska vara rök fria genomförs i projektform. Det finns en nationell prioritering där skolgårdar och restauranger har prioriterats. Vi kommer även fokusera tillsynen på andra miljöer t ex perronger, ingångar till butiker och andra allmänna platser framöver då vi noterat att det sker överträdelser.

Under 2020 tillkom tillsyn av smittskyddsåtgärder för att minska risken för spridning av covid19 på serveringsställen, även kallat trängseltillsyn. Bestämmelserna gäller i dagsläget fram till 31 december 2020 men vi bedömer att det är lämpligt att ha viss beredskap för en eventuell fortsättning under 2021.

Strandskydd

Varje år inventeras ett till tre områden utifrån strandskyddsbestämmelserna. Inom strandskydd hanteras också cirka 60 interna samråd om strandskyddsdispenser från samhällsbyggnadsförvaltningen. Tillsyn av strandskydd har tidigare varit ett nedprioriterat område men från 2019 har ett mer aktivt och uppsökande arbete bedrivits. Alingsås kommun har cirka 54 mil strandlinje och vissa områden är populära och har en hög exploateringsgrad. Fortsatta inventeringar är angeläget då felaktigheter som upptäcks långt i efterhand kan leda till utdragna och krävande processer för att hitta en lagenlig och proportionerlig lösning. Regeringen tillsatte 2019 en utredning som ska se över strandskyddslagstiftningen. Utredningen ska komma med sitt betänkande i slutet av november 2020. Vi bedömer att det kan eventuellt komma att påverka arbetet från cirka 2022. Vi tar dock inte höjd för eventuella ändringar i den här behovsutredningen.

Fysisk planering

Inom området fysisk planering granskas detaljplaner och bygglovsansökningar utifrån ett hälsoskyddsperspektiv t ex buller, luftföroreningar, radon med mera. Varje år granskas 20-30 detaljplaner och cirka 750 olika lovansökningar t ex bygglov, rivningslov och marklov. Därutöver granskas även ca 50 ansökningar om strandskyddsdispenser per år. Arbetet med bedömningar av detaljplaner och bygglovsansökningar förebygger framtida klagomål inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Att ytterligare utveckla den interna samrådsprocessen skulle kunna bidra till att minska den totala tidsåtgången.

Tillsynsarbetet inom hälsoskydd, strandskydd och samråd fysisk planering

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Tillämpningen av miljöbalken ska leda till att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter.

Tillsynen av offentliga miljöer som ska vara rökfria görs utifrån tobakslagen. Syftet med tobakslagen är att begränsa hälsorisker och olägenheter kopplat till exponering av rök från tobak och liknande produkter. Också strålskyddslagen berör hälsoskyddet genom tillsynen av radon i bostäder och verksamheter med solarier. Lagen syftar till att skydda människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av strålning.

Tillsynen innebär både besök på plats men även helt administrativa kontroller. Vid besök på plats tar de i förekommande fall prover och genomför olika mätningar som underlag till den slutliga bedömningen. Vid de administrativa kontrollerna och revisioner genomför de granskning av dokument till exempel från egenkontroller. Radontillsynen genomförs helt och hållet genom en administrativ kontroll där fastighetsägaren sätter ut mätidosor som ett analysföretag sedan läser av. Fastighetsägaren meddelar miljöskyddsförvaltningen resultatet.

Mycket av tillsynsarbetet inom hälsoskydd är utredningar och kontakter med olika parter. Inspektörerna handlägger anmälningar om nya verksamheter och genomför riskklassningar av verksamheterna som sedan ligger till grund för tilldelad kontrolltid och årsavgift. De svarar också på remisser gällande bygglov, detaljplaner och andra byggnationer exempelvis utbyggnad av E20. Remisser kommer även från polisen gällande t ex offentliga tillställningar.

Uppskattat resursbehov för hälsoskydds- och strandskyddstillsyn samt samrådsvar inom fysisk planering 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid per styck (snitt)	2021	2022	2023
Tillsyn anmälningspliktiga hygienlokaler (t ex inomhusbad, tatuerare, akupunktörer, fotvårdare, solarier)	34	2,5 tim	85	85	85
Tillsyn av övriga hygienlokaler (t ex massörer, frisörer, nagelvård)	30	4 tim	120	120	120
Tillsyn anmälningspliktiga offentliga lokaler (t ex skolor, förskolor, fritids)	70	7 tim	490	490	490
Tillsyn övriga offentliga lokaler (t ex äldreboenden, migrations- och gruppboenden, hotell, strandbad, motionsanläggningar)	80	4 tim	320	320	320
Tillsyn radon bostäder (adm. kontroll)	50	-	100	100	100
Övrig tillsyn fastighetsägare flerbostadshus	55		0	0	100
Tillsyn smittskydd serveringsställen (covid19)	40	2,5 tim	100	0	0
Tillsyn strandskydd - projekt och tips	1	-	400	400	400
Tillsyn rökfria miljöer - projekt	1	-	150	150	150
Tillsyn luftföroreningar - projekt	1	-	80	80	80
Handläggning anmälan av ny verksamhet	10	5 tim	50	50	50
Klagomål boendemiljö flerbostadshus	60	6 tim	360	360	360
Klagomål övrigt	35	4 tim	140	140	140
Samråd detaljplaner	20-30	14 tim	350	300	300
Samråd bygglov, rivnings- samt marklov	750	0,3 tim	225	225	225
Samråd utbyggnad E20	3 etapper	-	50	50	50
Samråd strandskyddsdispenser	50	1 tim	50	50	50
Svar övriga remisser	35	2 tim	70	70	70
Kontrollrelaterat administrativt arbete (t ex förelägganden, överklaganden, uppdatera register över verksamheter)		-	150	150	150
Samverkan intern och externt för samsyn, kontrollstöd, nätverk		-	100	100	100
Informationskampanjer	1-2	40-80 tim	80	80	80
SUMMA (timmar)			3470	3320	3420

Alkohol

Servering av alkoholdrycker kräver tillstånd enligt alkohollagen (2010:1622). Ansökan görs till miljöskyddsförvaltningen för ett stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd. I kommunen finns det idag cirka 30 restauranger som har ett stadigvarande serveringstillstånd. Antalet håller sig relativt konstant mellan åren. Utöver det beviljas varje år cirka 10 tillfälliga tillstånd. Miljöskyddsförvaltningen utför också tillsynen.

Under 2020 har det pågått en diskussion om taxan för tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd för alkohol. Idag består den av en fast avgift plus en rörlig som beror på den totala omsättningen i hela verksamheten. Förslaget är i korthet att den rörliga delen ska baseras på omsättningen av alkoholförsäljningen. Diskussionen bordlades till 2021 på grund av covid19. Ska taxan ändras medför det arbete med att ta fram ett nytt upplägg, information och omräkning av avgifterna.

Butiker som säljer ett brett sortiment med livsmedel samt matserveringar som inte har serveringstillstånd får sälja folköl (max 3,5% alkohol) när de gjort en anmälan. Det finns idag 18 registrerade verksamheter som säljer folköl. Miljöskyddsnämnden ansvarar för tillsynen.

Tobak och e-cigarett

För att få sälja tobak krävs det tillstånd enligt tobakslagen (2018:2088). För tillfället finns det 28 verksamheter som har tillstånd att sälja tobak. För e-cigarett krävs endast en anmälan. Idag finns det två registrerade försäljningsställen.

Receptfria läkemedel

Den som vill sälja receptfria läkemedel ska enligt lagen (2009:730) om handel med receptfria läkemedel anmäla detta till Läkemedelsverket. Kommunen får information om vilka verksamheter som anmält försäljning och ansvarar för tillsynen. Idag har vi 16 ställen som säljer receptfria läkemedel i kommunen.

Uppskattat resursbehov för alkohol- och tobakstillsyn samt tillsyn av försäljning receptfria läkemedel 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid/ styck (snitt)	2021	2022	2023
Handläggning serveringstillstånd alkohol inklusive ändringar i befintliga tillstånd	40	8 tim	330	330	330
Handläggning tillstånd försäljning tobak och e-cigarett	10	10 tim	100	100	100
Registrering försäljning folköl	5	2 tim	10	10	10
Tillsyn servering alkohol	60*	5,5 tim	330	330	330
Tillsyn försäljning tobak	30	4 tim	120	120	120
Tillsyn försäljning folköl	20	3 tim	60	60	60
Tillsyn försäljning receptfria läkemedel	20	5 tim	100	100	100
Projekt kontrollköp tobak och folköl	1		80	80	80
Granskning restaurangrapporter	30	1,3 tim	40	40	40
Samverkan internt och externt	-	-	120	120	120
Informationskampanjer	2-3	15-25 tim	50	50	50
SUMMA (timmar)			1340	1340	1340

* ca trettio serveringsställen varav ca en tredjedel kräver fyra besök per år

Syftet med lagstiftningarna inom alkohol, tobak och handel med receptfria läkemedel är att verka skyddande för människors hälsa.

Arbetsuppgifterna gällande serveringstillstånd för alkohol består till stor del av utredningsarbete där yttranden från bland annat Räddningstjänsten och Polisen inhämtas. Handläggaren gör också lämplighetsbedömningar utifrån ekonomiska förhållanden i företaget med uppgifter från Skatteverket och Kronofogden. Den sökande ska också genomgå ett övervakat kunskapsprov som tar ca 1,5 timme. Tillståndprocessen för tobakstillstånd liknar den för alkohol. Tillsynen av alkohol sker både dagtid och kvällstid. Tillsyn av försäljning av folköl och tobak sker genom tillsynsbesök men också genom kontrollköp där unga personer som nyss fyllt 18 år gör inköp för att se hur företagen följer upp åldersgränsen.

Naturvårdstillsyn

Alingsås kommun har beslutat om fyra områdesskydd, tre naturreservat och ett kulturresevat.

Miljöskyddsnämnden har ansvaret för tillsynen så att förvaltningen av dessa områden sker i enlighet med

beslutade reservatsbestämmelser och skötselplaner. Skötselplanerna bör ses över med ett intervall på cirka vart tionde år.

Kommunala områdesskydd i Alingsås kommun och år när skyddet inrättades:

- Kvarnsjöns naturreservat, 2000
- Nollhaga bergs naturreservat, 2010
- Kulturreseptat Gräfsnäs slottspark, 2010
- Hjortmarka naturreservat, 2013

Behovet är att revidera skötselplan för Kvarnsjön 2021, för Nollhaga berg och Gräfsnäs 2022 och för Hjortmarka 2023 vilket leder till nedanstående resursbehov.

Uppskattat behov för naturvårdstillsyn och revidering av skötselplaner 2021-2023

Aktivitet	Antal	Tid/ styck (snitt)	2021	2022	2023
Tillsyn	4		20	40	40
Revidering av skötselplaner	4		40	80	80
SUMMA (timmar)			60	120	120

Bilaga

Mål och åtgärder inom Agenda 2030, Sveriges miljömål och vattenförvaltningsförordningen i klartext.

Agenda 2030

Mål	Namn
2	Ingen hunger
3	God hälsa och välbefinnande
6	Rent vatten och sanitet för alla
7	Hållbar energi för alla
9	Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
11	Hållbara städer och samhällen
13	Bekämpa klimatförändringarna
14	Hav och marina resurser
15	Ekosystem och biologisk mångfald

Sveriges miljömål

Mål	Namn
1	Begränsad klimatpåverkan
2	Frisk luft
3	Bara naturlig försurning
4	Giftfri miljö
5	Skyddande ozonskikt
6	Säker strålmiljö
7	Ingen övergödning
8	Levande sjöar och vattendrag
9	Grundvatten av god kvalitet
10	Hav i balans samt levande kust och skärgård
11	Myllrande våtmarker
12	Levande skogar
15	God bebyggd miljö
16	Ett rikt växt- och djurliv

Åtgärdsprogrammet enligt vattenförvaltningsförordningen (Alingsås ingår i Västerhavets åtgärdsprogram)

Åtgärd	Namn
1	Bedriva tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som påverkar vattenförekomster i sådan omfattning att miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten inte följs eller riskerar att inte följas
2	Bedriva tillsyn så att utsläpp av kväve, fosfor och växtskyddsmedel från jordbruk och hästgårdar minskar till vattenförekomster där det finns risk att MKN för vatten inte kan följas p.g.a. sådan påverkan
4	Säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp
5	Säkerställa ett långsiktigt skydd för dricksvattenförsörjning
6	Genomföra översikt- och detaljplaner så att de bidrar till att MKN för vatten kan följas
7	Upprätta vatten- och avloppsplaner för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas
8	Utveckla planer hur dagvatten ska hanteras inom kommunen